

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till komplettering av regeringens proposition (RP 83/2007 rd) med förslag till lagar om ändring av 27 § i lagen om statsandelar till kommunerna, 18 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt 9 och 28 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 november 2007 en proposition med förslag till komplettering av regeringens proposition (RP 83/2007 rd) med förslag till lagar om ändring av 27 § i lagen om statsandelar till kommunerna, 18 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt 9 och 28 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 155/2007 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Markku Nissinen och regeringsråd Arto Sulonen, inrikesministeriet
- budgetråd Raija Koskinen, finansministeriet
- direktör Martti Kallio, Finlands Kommunförbund.

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande ShUU 9/2007 rd om regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 27 § i lagen om statsandelar till kommunerna, 18 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt 9 och 28 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 83/2007 rd).

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en komplettering av propositionen av den 21 september 2007 med förslag till lagar om ändring av 27 § i lagen om statsandelar till kommunerna, 18 § i lagen om plane-

ring av och statsandel för social- och hälsovården samt 9 och 28 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 83/2007 rd).

Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården föreslås bli ändrad så att statsandelen 2008—2011, beräknad på riksnivå, är 32,74 procent av de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården. Kommunernas andel av kostnaderna är analogt 67,26 procent.

Statsandelsprocenten inom social- och hälsovården föreslås bli höjd med hänsyn till de extra kostnader som drabbar kommunerna till följd av löneuppgörelsen inom den kommunala sektorn. Höjningen i statsandelarna till kommunerna höjs

därmed med 150 miljoner euro. Dessutom ska statsandelsprocenten justeras enligt den preciserade förändringen i kostnadsnivån.

Regeringen föreslår dessutom att kommunernas statsandel för social- och hälsovården höjs temporärt 2008 med sammanlagt 18 miljoner euro för att stödja lönesystem med anknytning till kommunernas resultatprojekt.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att statsandelen för social- och hälsovården ska höjas på grund av löneuppgörelsen i kommunsektorn. Löneuppgörelsen får betydande konsekvenser för kommunernas ekonomi och kommer också att öka trycket på en skattehöjning i enskilda kommuner. Enligt de senaste uppskattningarna kommer den kommunala ekonomin i ett samlat perspektiv ändå att utvecklas i en positiv riktning. Statsandelarna ökar kraftfullt på grund av justeringen i kostnadsfördelningen, en indexhöjning till fullt belopp och åtgärderna i regeringsprogrammet. Situationerna i kommunerna underlättas dessutom av att skatteinkomsterna ökar mer än beräknat. Men den allmänna löneuppgörelsen i kommunsektorn skapar en viss osäkerhet kring utvecklingen i den kommunala ekonomin, eftersom kostnadsutvecklingen inte längre kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Också de ekonomiska skillnaderna mellan enskilda kommuner är stora och det skiljer sig avsevärt i kommunernas möjligheter att förbereda sig för löneuppgörelsen och den kommande kostnadsutvecklingen.

Social- och hälsovårdsutskottet ser positivt på att staten bidrar med en höjd statsandel till att göra lönerna i kvinnodominerade branscher i

kommunsektorn mer konkurrenskraftiga. Utöver det föreslagna statsandelstillägget på 150 miljoner euro innebär löneuppgörelsen att statsandelsindex höjs med 36 miljoner euro i motsvarighet till kostnadsstegringen. Statsandelarna för social- och hälsovården ökar med 770 miljoner euro från 2007 till 2008. Finansministeriet uppskattar att nettoeffekten av alla statliga åtgärder för den kommunala ekonomin nästa år kommer att vara 775 miljoner euro större än i år.

Regeringen föreslår ett engångstillägg på 18 miljoner euro i statsandelen till kommunerna för att främja lönesystem i anknytning till kommunernas resultatprojekt. Tilläggen görs i statsandelarna till kommunerna för social- och hälsovården. Kommunerna får fritt bestämma hur de används. Men det är viktigt att kommunerna redan 2008 vinnlägger sig om att höja sin produktivitet och förbättra sina lönesystem för att belöna personalen för större produktivitet inom social- och hälsovården.

Utlåtande

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 28 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jukka Mäkelä /saml

Håkan Nordman /sv
Pertti Salovaara /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Merja Kuusisto /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I regeringens proposition RP 83/2007 rd, som social- och hälsovårdsutskottet har behandlat tidigare, föreslås att statsandelen till kommunerna för social- och hälsovårdens driftskostnader ska sänkas från 33,88 procent för i år till 31,77 procent. I den nu aktuella propositionen föreslås en komplettering till den föregående.

Regeringen vill sänka statsandelen för social- och hälsovården från 33,88 till 32,74 procent. Med beaktande av kommunernas behov t.ex. av mer personal, vilket också konstateras i basserviceprogrammet, är statsandelen för social- och hälsovårdens driftskostnader alldeles för låg.

Socialdemokraterna och Vänsterförbundet kräver att statsandelen för social- och hälsovårdens driftskostnader bibehålls på nuvarande nivå, alltså 33,88 procent.

Socialdemokraterna krävde redan i sitt valprogram större satsningar på välfärdstjänster. Vi anser att regeringens värdeval inte träffar rätt. Alla medborgare måste få del av den goda ekonomiska tillväxten, anser vi. Kommunernas ökade kostnader kommer att anstränga ekonomin över hela linjen. Staten hjälper inte upp situationen för kommunerna, utan lämnar dem åt sitt öde med alla sina problem efter nästa år. Om tillväxten i hela ekonomin samtidigt mattas av, står kommunerna inför större ekonomiska problem än någonsin.

Om läget skärps, kommer kommunerna under de närmaste åren inte att kunna rekrytera ny arbetskraft. De blir tvungna att höja skatteöret i större omfattning än beräknat och att öka upplåningen. Sannolikt går det så här oberoende av att kommunerna i år gör ett gott resultat i snitt och att också nästa år ser ganska lovande ut.

Höstens löneuppgörelse i kommunsektorn får kännbara konsekvenser för den kommunala ekonomin, för kommunerna får stå för två tredjedelar av kostnadsökningen medan staten tar ansvar för en tredjedel. Många kommuner tvingas höja skatteöret på grund av löneuppgörelsen. Skillna-

den i kommunernas ekonomi är stora och de har väldigt olika möjligheter att förbereda sig för löneuppgörelsen. Det kan i framtiden betyda att problemen i enskilda kommuner tillspetsas och att ojämlikheten mellan medborgarna ökar.

Det bör noteras att regeringen genom en skrivning i sitt program skapade förväntningar om att kommunerna skulle kompenseras för den s.k. jämställdhetspott som deras löneuppgörelse innebar. Nu vill regeringen höja statsandelarna med 150 miljoner euro och skjuta till 18 miljoner euro i anknytning till kommunernas resultatprojekt. Statsandelstillägget på 150 miljoner euro till kostnaderna för lönehöjningar räcker bara delvis till för att täcka in denna post, eftersom kostnaderna för den jämställdhetspott på 2 procent som avtalats i löneuppgörelsen i kommunsektorn uppgår till omkring 350 miljoner euro.

Till följd av den kommunala löneuppgörelsen ökar statens skatteinkomster med omkring 300 miljoner euro under avtalsperioden. Socialdemokraterna och Vänsterförbundet anser att skattevinsten för staten ska intäktas tillbaka till kommunerna i form av statsandelar för social- och hälsovården och undervisningsväsendet.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att 18 § 1 mom. i lagförslaget ändras som följer:

Ändringsförslaget i den avvikande meningen

18 §

Statsandel för kommunernas driftskostnader för social- och hälsovården

Kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården fördelas 2008—2011 mellan kom-

Avvikande mening

ShUU 10/2007 rd — RP 155/2007 rd

munerna och staten så att kommunernas andel av de kostnader som bestäms enligt denna lag är 66,12 procent och statens andel 33,88 procent.

Helsingfors den 28 november 2007

Anneli Kiljunen /sd
Erkki Virtanen /vänst
Marjaana Koskinen /sd

Maria Guzenina-Richardson /sd
Merja Kuusisto /sd